

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурса за доцент по социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията (шифър 03.01.53) за нуждите на преподаването по Медицинска педагогика в сектор „Педагогика и психология” на Катедра „Социална и превантивна медицина, медицинска статистика, педагогика и психология” към Факултет „Обществено здраве” при МУ-Плевен (ДВ, бр. 29 от 16.04.2010 г.)

Рецензент: доц. д-р Гена Георгиева Грънчарова, д.м.

В обявения конкурс участва един кандидат – д-р Здравка Вескова Радионова, доктор по медицина, главен асистент в сектор „Физиология” на катедра „Физиология и патофизиология” към Факултета по медицина при МУ-Плевен

БИОГРАФИЧНИ ДАННИ

Д-р ЗДРАВКА ВЕСКОВА РАДИОНОВА, е родена на 26.05.1958 г. в с. Обнова, област Плевен. През 1977 г. завършва Гимназия с преподаване на английски език в гр. Видин. Същата година е приета за студентка във ВМИ – Плевен и през 1983 г. се дипломира като лекар. Няколко месеца работи като микробиолог в ХЕИ – Плевен. От м. август 1984 г. след успешно положен конкурсен изпит е избрана за асистент в катедрата по физиология. От 1990 г. е старши асистент и от 1999 г. - главен асистент.

От 1998 г. д-р Радионова паралелно с преподаването по физиология се ориентира към проблемно-базираното обучение. След проведена 1-годишна специализация в Университета в Ню Мексико, САЩ, тя става основоположник на проблемно-базираното обучение в учебните програми по медицина и насочва своята изследователска работа в това направление. През м. окт. 2006 г. защитава дисертация на тема „Проблемно-базираното обучение на студенти по медицина” като докторант на самостоятелна подготовка към ФОЗ – София и от м.февр. 2007 г. ѝ е присъдена образователна и научна степен „доктор” по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”.

Има две признати специалности по линия на СДО: 1989 г. - физиология на човека и 2007 г. - медицинска педагогика.

Д-р Радионова има 27 години преподавателски опит по физиология. От 2000-2001 г. тя е тютор във всички тематични блокове на интегрираната учебна програма с Проблемно-базираното обучение на студенти по медицина. От 2006 г. води пълен курс лекции и упражнения по „Принципи и методика на обучение” в специалностите „Медицинска сестра” и „Акушерка”.

Преминала е значителен брой курсове за следдипломно обучение по физиология и обучителни технологии, част от които в чужбина (САЩ, Холандия, Финландия Русия).

Д-р Радионова изпълнява редица важни административни отговорности: координатор на учебната програма с ПБО в МУ-Плевен, институционален Бо-

лонски експерт, ръководител сектор „Европейска интеграция и академична мобилност към Консултативния съвет по ЕИМС, член на Университетската комисия по оценяване и акредитация.

Научно-изследователската дейност на д-р Радионова в последните години е ориентирана изцяло към иновациите в медицинското образование. В тази насока е реализиран и образователен проект по ПБО, финансиран от Световната банка. Има участие и в два други изследователски проекта, един от които международен.

Д-р Радионова е член БЛС, СУБ, Българско дружество по физиологични науки.

Владее отлично английски език и притежава добра компютърна грамотност.

II. НАУЧНА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТКАТА

2.1. Общо описание на представените материали

Представен е списък от **58 заглавия**, които се разпределят както следва:

I. Публикации във връзка с дисертационния труд – 7 броя: автореферат, 4 статии в списания и сборници, 2 резюмета от научни форми.

II. Публикации, несвързани с дисертационния труд – 36 заглавия:

- съавторство в монографии – 1;
- съавторство в учебници и учебни пособия – 2;
- научни статии в списания в чужбина – 5;
- научни статии в списания у нас – 13;
- публикации и пълнотекстови сборници от научни прояви – 15.

III. Участия в конгреси, симпозиуми и конференции - 15 заглавия.

- участия в научни форуми в чужбина с публикувани резюмета – 6;
- участия в научни форми у нас с публикувани резюмета – 9 броя.

Списъкът на научните трудове е подготвен изключително старателно с пълно и точно описание на всички необходими параметри на публикациите.

Важно е да се отбележи, че в представения списък от общо 58 заглавия, публикациите в областта на медицинската педагогика, за която е обявен конкурсът за доцент, са доминиращи – 47 на брой (81%).

2.2. Характеристика на приетите за рецензиране трудове

За рецензиране са приети 40 научни труда:

Не се рецензират 18 заглавия по следните причини:

- № 1 - автореферат; № 2 - 7 – посочени в автореферата на дисертацията;
- № 9, 10, 12, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52 – съавторски публикации и участия в научни форуми от други научни области, които допълват научния профил на кандидатката, но са трудни за оценка от рецензент по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”.

Приетите за **рецензиране 40 публикации** се характеризират:

- По място на кандидатката в авторските колективи:

	Книги и статии в списания и сборници	Участия в научни форуми с резюмета	Общо	
Самостоятелни	16	2	18	45,0
Първи автор	13	3	16	40,0
Втори автор	1	1	2	5,0
Трети автор и +	2	2	4	10,0
Общо	32	8	40	100,0

Както се вижда от посочените данни, кандидатката е самостоятелен автор в 45% и първи автор в 40% от рецензираните трудове, което е неоспоримо свидетелство за висок личен принос в разработването и публикуването на научните трудове.

- По вид и място на отпечатване:

* съавторство в монография -	1
* съавторство в учебник -	1
* статии в научни списания в чужбина -	2
* статии в научни списания у нас -	13
* пълнотекстови доклади в сборници от научни прояви -	15
* резюмета от научни форуми в чужбина -	2
* резюмета от научни форуми у нас -	6

По-голямата част от публикуваните научни статии и доклади в пълнотекстови сборници са в списания и от научни прояви с мултидисциплинарен характер или с педагогическа насоченост, което прави трудовете на кандидатката широко достъпни до научната общественост у нас и в чужбина.

- По години на отпечатване:

От рецензираните 40 научни труда 19 (47,5%) са преди защитата на дисертацията и 21 труда (52,5%) - след защитата при равномерно разпределение в рамките на 2007-2010 г.

- От рецензираните трудове:

- * **27 са на български език и 13 на английски език** (2 статии в чужбина, 3 статии в издавани на английски език списания в България, 2 резюмета от научни форуми в чужбина и 6 резюмета от международни научни форуми в България).

2.3. Характеристика на научната дейност на кандидатката

Приемам направеното от кандидатката **разпределение на научните трудове по тематика**, като не разглеждам 4-тото направление „Експериментални, медико-биологични и клинични проучвания.

I. Проучвания в областта на медицинското образование и медицинската педагогика. Иновации в обучението на студентите по медицина: Проблемно-базирано обучение и обективно структуриран клиничен изпит.

Това е основното направление, което оформя изцяло научната ориентация на кандидатката. Тук се отнасят най-голяма част от рецензираните научни трудове (№ 8, 11, 13, 14, 15, 25, 26, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 48, 49, 53, 54, 55, 57, 58). Всички публикации в това направление са подчинени на една цел – доказване на предимствата на проблемно-базираното обучение като иновация в медицинското образование. Като обща характеристика следва да се посочи това, че всички публикации и доклади на научни форуми в тази насока се опират на богат емпиричен материал, обработен с прилагане на класически и модерни статистически методи, които са позволили на кандидатката да извежда достоверни заключения и да прави съществени практически изводи и препоръки.

Най-съществените приноси на трудовете в това направление са:

1. За пръв път в подготовката на студенти по медицина у нас е разработена и приложена иновационна образователна технология под формата на интегрирана учебна програма с проблемно-базирано обучение. Изследвани са всестранно и задълбочено процесите на преминаване от традиционно към иновационно проблемно-базирано обучение, предизвикателствата при съставянето и въвеждането на интегрираната програма, новите изисквания към подготовката на преподавателите и работата на студентите.
2. Направена е сравнителна характеристика на методите и формите на обучение в условията на традиционното и проблемно-базираното обучение. Чрез сравняване на успеваемостта от семестриални изпити и придобитите клинични умения на студентите от иновационната и традиционната учебна програма са доказани предимствата на проблемно-базираното обучение, които гарантират по-високи академични резултати. Предимствата на проблемно-базираното обучение и постигането на по-високо качество на обучението при подготовката на студенти по медицина чрез прилагане на иновационната образователна технология са подкрепени и от висока оценка на 45 външни за МУ-Плевен експерти.
3. За пръв път в България е разработен и апробиран обективно структуриран клиничен изпит за оценяване на клиничните умения на студентите – подход, който се прилага от десетилетия в САЩ, Канада, Австралия, Холандия, Великобритания и др. Предимствата на този подход са представени на работна среща в МУ-Плевен и популяризирани чрез редица публикации. Предложен е вариант на обективно структурирания клиничен изпит под формата на обективно структуриран практически изпит за подобряване на практическите умения на студентите по физиология.

4. На базата на опита на водещи университети в областта на проблемно-базираното обучение е очертано значението му в процесите на след-дипломно обучение на лекарите.
5. За пръв път е извършен задълбочен цялостен критичен анализ на медицинското образование в България в духа на Глобалните стандарти за медицинско образование и по-добра здравна помощ.

II. Социологически изследвания на обучението по медицина и здравни грижи. Към това направление се отнасят трудове № 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 36, 56. Общото за тези публикации е новаторското третиране на проблемите на качеството на учебния процес по медицина и здравни грижи. За пръв път у нас е проведен широкообхванат сравнителен анализ на мненията на двете групи участници в иновационното проблемно-базирано и традиционното обучение – студенти и преподаватели, по отношение на всички елементи на учебния процес чрез много добре разработени въпросници.

Чрез прилагане на метода на самонаблюдение е проучен за пръв път у нас бюджетът на времето при учебни сесии в традиционната и иновационната програма, при което убедително се доказват предимствата на проблемно-базираното обучение: студентите работят много по-активно и целенасочено, планират разпределението на времето си, в сравнение с пасивното слушане при традиционната форма на обучение.

В подкрепа на предимствата на проблемно-базираното обучение са и резултатите от проучване на работоспособността на студентите при двете форми на обучение чрез изследване на вниманието. Доказва се, че студентите от проблемно-базираното обучение запазват много по-високи стойности на обема и скоростта на преработване на информацията в сравнение с традиционното.

Към това направление следва да се отнесе и проведеното социологическо проучване на причините и характера на адаптационните затруднения на студентите от специалностите „Медицинска сестра” и „Акушерка” като се предлагат адекватни подходи за преодоляване и намаляване на стреса при започване на клинично обучение.

III. Като самостоятелно направление могат да се приемат 2 публикации, в които се представят резултати от социологическо проучване сред ученици от ромски произход и се анализират различни аспекти на тяхното здравно поведение и информированост за различните фактори на здравето.

2.4. Педагогическа дейност на кандидатката

Гл. ас. д-р Здравка Радионова има 27 години преподавателски стаж. Представено е удостоверение за учебната натовареност през последните 5 години, от което се вижда, че средната годишна натовареност е постоянно над 600 еквивалентни часа и е формирана от упражнения в проблемно-базираното обучение, лекции и упражнения по физиология в англо-езичното обучение, лекции и упражнения по дисциплината „Принципи и методика на обучението” в специалностите „Медицинска сестра” и „Акушерка”.

Д-р Радионова участва със значителен дял в подготовката на учебно пособие „Тестове по физиология за студенти по медицина”.

2.5. Теоретичните и приложни приноси са изложени при характеристиката на научната дейност на кандидатката.

2.6. Отражение на научните публикации на кандидатката в нашата и чуждестранната литература

Представена е справка от Централна медицинска библиотека за 55 цитирания в публикации на български автори, като 52 цитирания са за публикации по проблемно-базираното обучение. Това доказва, че научната продукция и опитът на д-р Здравка Радионова в развитието и прилагането на проблемно-базираното обучение са добре познати у нас.

2.7. Принос в колективните публикации

Както се вижда от общата характеристика на трудовете на гл. ас. д-р Здравка Радионова, тя е самостоятелен и първи автор в 85% от рецензираните трудове и само в 15% тя е втори или трети автор, което е убедително доказателство за значителния личен принос на кандидатката в представеното научно творчество.

2.8. Критични бележки

Научните трудове на д-р Здравка Радионова са подготвени изключително старателно при спазване на всички изисквания за структура, понятиен апарат, представяне на резултати, изводи. Единствената критична бележка е за малкия брой публикации в специализираните социално-медицински издания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Главен асистент д-р ЗДРАВКА ВЕСКОВА РАДИОНОВА се представя с достатъчен брой от 40 реални публикации, сред които 1 съавторство в монография, 2 участие в учебник и учебно пособие, 37 статии в специализирани научни списания и в пълнотекстови сборници от научни форуми, 15 участия в научни форуми у нас и в чужбина с публикувани резюмета. Публикациите ѝ са добре познати в профилираната научна литература, за което свидетелстват 55 цитирания. Публикациите ѝ са ориентирани предимно в областта на иновационните образователни технологии, което е в пълно съответствие е насочеността на конкурса за доцент. Научните трудове съдържат теоретични и приложни приноси. Кандидатката има 27-годишен преподавателски стаж.

Всичко това ми дава основание да предложа на почитаемото Научно жури да присъди на гл. ас. д-р ЗДРАВКА ВЕСКОВА РАДИОНОВА, доктор по медицина, научното звание „доцент” по научната специалност 03.01.53 “Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията” за нуждите на катедра „Социална и превантивна медицина, медицинска статистика, педагогика и психология” към Факултет „Обществено здраве” при МУ-Плевен.

Рецензент:

(доц. д-р Гена Грънчарова, дм)

26 юли 2011 г.